

Exam. Code : 103201

Subject Code : 1026

B.A./B.Sc. 1st Semester

MUSIC (Instrumental)

Time Allowed—3 Hours] [Maximum Marks—50

Note :—Attempt **five** questions in all. Attempt at least **one** question from each section and **fifth** question can be attempted from any Section. All questions carry equal marks.

SECTION—A

1. Define and explain the following :
  - (i) Sangeet
  - (ii) Swar.
2. Write down the history of your instrument.

SECTION—B

3. What is the importance of Laya and Tala in Music ?
4. Give life sketch and contribution of Pt. Vishnu Narayan Bhatkhande towards Indian Music.

SECTION—C

5. Write Razakhani Gat of Raag Bilawal.
6. Write description and notation of Teentaal.

SECTION—D

7. Write contribution of Guru Arjan Dev Ji towards Indian Music.
8. Define and explain the following :
  - (i) Rahao
  - (ii) Rababi.

(Punjabi Version)

ਨੋਟ :— ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਭਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਪੰਜਵਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਅੰਕ ਬਰਾਬਰ ਹਨ।

ਭਾਗ—ੳ

1. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਲਿਖ ਕੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ :
  - (i) ਸੰਗੀਤ
  - (ii) ਸਵਰ।
2. ਆਪਣੇ ਸਾਜ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ।

ਭਾਗ—ਅ

3. ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਲੈਅ ਅਤੇ ਤਾਲ ਦਾ ਕੀ ਮਹੱਤਵ ਹੈ ?
4. ਪੰ. ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਨਾਰਾਇਣ ਭਾਤਖੰਡੇ ਦਾ ਜੀਵਨ ਚਰਿੱਤਰ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰਤੀ ਦੇਣ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।

ਭਾਗ—ੲ

5. ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ ਦੀ ਰਜ਼ਾਖਾਨੀ ਗਤ ਲਿਖੋ।
6. ਤਿੰਨਤਾਲ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਤਾਲ ਲਿਪੀ ਲਿਖੋ।

ਭਾਗ—ਸ

7. ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰਤੀ ਦੇਣ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।
8. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਕੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ :
  - (i) ਰਹਾਓ
  - (ii) ਰਬਾਬੀ।

(Hindi Version)

नोट :— कुल पांच प्रश्न करें। प्रत्येक भाग में से कम से कम एक प्रश्न करें। पांचवां प्रश्न किसी भी भाग में से किया जा सकता है। सभी प्रश्नों के अंक समान हैं।

भाग—क

1. निम्नलिखित को परिभाषित करें तथा व्याख्या करें :
  - (i) संगीत
  - (ii) स्वर।
2. अपने वाद्य का इतिहास लिखें।

भाग—ख

3. संगीत में लय तथा ताल का क्या महत्व है ?
4. पंडित विष्णु नारायण भातखंडे का जीवन चरित्र तथा भारतीय संगीत के प्रति उनका योगदान लिखें।

भाग—ग

5. राग बिलावल का रजाखानी गत लिखें।
6. तीन ताल का विवरण तथा नोटेशन लिखें।

भाग—घ

7. भारतीय संगीत के प्रति गुरु अर्जन देव जी का योगदान लिखें।
8. निम्नलिखित को परिभाषित करें तथा व्याख्या करें :
  - (i) रहाओ
  - (ii) रबाबी।